

Številka zadeve: U-I-279/96

Datum odločbe: 10.9.1996

Področje: zakonodajni referendum

Izrek: razveljavitev tretje točke Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor; ugotovitev skladnosti četrte točka Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor z Ustavo in zakonom; poziv Državnem zboru, da določi nov dan razpisa referenduma o vprašanjih

Dodatno: odgovor DZ

Odločitev:

1. točka izreka: število glasov **8 (ZA): 1 (PROTI)**
2. točka izreka: število glasov **9 (ZA): 0 (PROTI)**, soglasno
3. točka izreka: število glasov **7 (ZA): 2 (PROTI)**,

SAMO ZA: Jerovšek, Snoj, Šinkovec, Šturm, Testen, in Zupančič

SAMO PROTI: Krivic (glede 1. in 3. točke izreka), Ude (glede 3. točke izreka)

Število **PLM: 1**, število **OLM: 2**

PLM 1: Jambrek

OLM1: Krivic (k 1. in 3. točki izreka)

OLM2: Ude (k točki 3)

POVZETEK ZADEVE:

Pobudniki so izpodbijali tretjo in četrto točka Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor, ker naj bi nasprotovali Ustavi in Zakonu o referendumu in ljudski iniciativi, zaradi česar so Ustavnemu sodišču predlagali, da naj ju odpravi. Pobudniki so sicer 43.710 volicev, ki vlagajo zahtevo za razpis referenduma o volilnem sistemu. Tretja točka Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor naj bi bila nezakonita in protiustavna, ker naj bi Državnem zboru omogočala odložitev razpisa referenduma za nedoločen čas. Takšno odlašanje naj bi povzročilo nepopravljive posledice, saj bi izvotlilo ustavno pravico volicev do neposrednega sodelovanja pri upravljanju javnih zadev. Pobudniki podobno izpodbijajo tudi četrto točka Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor ter predlagajo njeno odpravo. Ustavnemu sodišču predlagajo, da določi dan, ko bodo začeli roki za izvedbo potrebnih opravil za izvedbo referenduma.

Državni zbor je v odgovoru predložil gradivo, ki ga je obravnaval na svoji 49. Izredni seji, kjer s sklepom Vlado zavezal, da pripravi spremembe Zakona o referendumu in ljudski iniciativi, ki naj bi omogočile določitev načina glasovanja in ugotavljanja izida referenduma, če je na isti dan razpisanih več konkurenčnih referendumov.

Ustavno sodišče je v svoji odločbi z dne ugotovilo, da je v tem primeru 19. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi zavezoval Državni zbor, da razpiše referendum najkasneje v sedmih dneh po prejemu odločbe Ustavnega sodišča, kjer je odločilo, da zahtevi skupine

43.710 volilk in volilcev in Državnega sveta ne nasprotujeta Ustavi. Določilo je, da mora Državni zbor razpisati referendum, devetdeseti dan po konstituiranju Državnega zbora novega sklica.

Ustavno sodišče pa je v pričujoči zadevi odločilo, da od objave akte odloka o razpisu referenduma do dneva, ki je določen kot dan razpisa, ne sme preteči več kot 15 dni, razen če so podani stvarnoupravičeni razlogi. V pričujočem primeru je Državni zbor postavil nerazumno dolgi rok, s čimer je posegel v pravico pobudnikov do sklica zahtevanega referenduma. Ustavno sodišče je zato razveljavilo tretjo točko Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor, ker nasprotuje 30. členu v zvezi z 19. in 33. členom Zakona o referendumu in ljudski iniciativi, a je ni odpravilo zaradi zagotovitve potrebnega časa za pripravo referenduma in izvedbo referendumske kampanje. Zato je Ustavno sodišče naložilo Državnemu zboru, da v sedmih dneh po vročitvi odločbe sprejme novo tretjo točko Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor. Glede četrte točke istega odloka Ustavno sodišče ni ugotovilo nezakonitosti oziroma neskladnosti, saj jo bo Državni zbor prilagodil oziroma spremenil ob sprejetju nove tretje točke odloka. Hkrati je US pozvalo Državni zbor, da določi nov dan razpisa referenduma.

Sodnik Krivic je v svojem OLM1 poudaril, da soglaša z večino razlogov večine, vendar meni, da je v pričujočem primeru podaljšanje roka za razpis referenduma stvarnoupravičeno zaradi »nujnih razlogov "instrumentalne narave"«.«

Sodnik Jambrek je v PLM1 zapisal, da sicer soglaša z večino, a žal ugotavlja, da je Ustavno sodišče odločilo le abstraktno in za prihodnje podobne primere, saj ni odpravilo protiustavnih posledic nezakonitega akta Državnega zbora, s katerim je posegel v pravice 43.710 volilcev do razpisa referenduma. Ustavno sodišče je neupravičeno omejilo pravico ljudstva do neposrednega odločanja na referendumu.

Sodnik Ude je v OLM2 podal svoje mnenje glede 3. točke izreka, kjer je zapisal, da je glasoval za razveljavitev 3. točke Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v državni zbor, ker je zakonodajalec napačno interpretiral zakon. Glasoval pa je proti 3. točki izreka, ker je po njegovem neprimerno razpisati referendum o volilnem sistemu na isti dan kot volitve ali blizu volitvam.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

Odločba se v ničemer ne nanaša na varovanje tržnih svoboščin ali državnih posegov vanje, zato ekonomska dimenzija ni podana.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

Družbena dimenzija ni podana, niti v najširšem pomenu, ker US ni presojalo odnosov med družbenimi skupinami, temveč gre za tipično oblastveno razmerje med državo in posamezniki.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
Pozicija LM	PLM1		OLM2	OLM1	
PLM1: Jambrek	2				
OLM1: Krivic				2	
OLM2: Ude			2		
ZA: vsi ostali	0,5	1	0,5		

Avtoritativna dimenzija je podana v razmerju varstva pravice pobudnikov do razpisa referendumu zoper oblastvene posege zakonodajne oblasti vanjo. Odločba ima **pozicijo 2**, ker je US le delno ugodilo argumentom pobudnikov, ko je ugotovilo, da gre za poseg v njihovo ustavni in zakonski pravici do odločanja na referendumu in sodelovanja pri upravljanju javnih zadev. Odločba nima pozicijo 1, ker je US 3. točko izpodbijnega odloka le razveljavilo, in ne pa tudi odpravilo, zaradi česar ni izničilo konkretnih negativnih protiustavnih posledic za pobudnike.

PS ima **pozicijo 5**, saj bi v tem primeru US v celoti zavrnilo argumente pobudnikov o domnevnih posegih v njihove ustavne in zakonske pravice, s čimer bi ohranilo stabilnost in avtoritativnost pravnega reda in bi ugotovilo

PLM1 sodnika Jambreka ima **pozicijo 1**, saj utemeljeval, da večina na US ni šla dovolj daleč, da bi v konkretnem primeru zavarovala ustavne pravice pobudnikov. US je po njegovem mnenju odločil le abstraktno.

OLM1 sodnika Krivica ima **pozicijo 4**, saj si je prizadeval za nasprotno odločitev, vendar le v manjšem obsegu, pri čemer ne bi glasoval za popolno nasprotno odločbo.

OLM2 sodnika Udeta ima **pozicijo 3**, saj je v bistvenem soglašal z večino, pri čemer se je z njo razšel le glede 3. točke odloka glede časovnega okvira za razpis referendum. Po njegovem bi razpis referendum na dan ali v bližini volitev posegel v vrsto ustavnih pravic.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odločba se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>
PLM1: Jambrek	2	<i>PLM1 se obrobno sklicuje na sodno prakso ESČP.</i>
OLM1: Krivic	2	<i>OLM1 se obrobno sklicuje tuje pravo oziroma sodno prakso.</i>
OLM2: Ude	1	<i>OLM2 se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ.</i>
PLM1: Jambrek	1	<i>PLM1 ne sledi mnenju DZ.</i>
OLM1: Krivic	2	<i>OLM1 le delno sledi mnenju DZ.</i>
OLM2: Ude	2	<i>OLM2 le delno sledi mnenju DZ.</i>